

NAGY CSILLA

„Örökösök vagyunk”

Beszélgetés Becsó Zsolttal

Becsó Zsolt politikus, közgazdász, Nógrád Megye Közgyűlésének elnöke, országgyűlési képviselőként a sport- és turisztikai bizottság tagja. A Kulturális Turizmus Évében a megye jelenéről és múltjáról, lehetőségeiről, perspektíváiról, az elkövetkező kultúrtörténeti évfordulókról, valamint a hagyományhoz fűződő viszonyáról kérdeztük.

– *Az Ön életében meghatározó jelentőségű a kultúra, és Nógrád megye fejlesztésében is hangsúlyos szerepet szán az irodalom-, a néprajz- és a történettudománynak. Mire vezethető vissza ez az elköteleződés?*

– A kultúra gyermekkorom óta fontos szerepet játszik az életemben. Pásztón nőttem fel, édesapám a művelődési központ igazgatója volt 1970 és '82 között, 15 éves koromig. Szinte nem volt olyan hónap, hogy több, országosan is ismert színész, énekes, zenekar ne lépett volna fel Pásztón, az akkori szóhasználatnál élve, a sztárok döntő többsége „haknizott” a nógrádi kisvárosban. Szerencsés helyzetben voltam, kisgyermekkoromtól kezdve részt vehettem ezeken a programokon. Például egészen fiatalon voltam először Píramis és Illés-koncerten, személyesen találkoztam többek között Szécsi Pállal, Bitskey Tiborral, Drahotá Andreával, Maros Gáborral, a Záray Márta–Vámosi János kettőssel és Hofi Gézával. Nem csak néző és előadóművész viszonylatában kerültem kapcsolatba a művészekkel, hanem megvolt a lehetőségem arra is – ennyi előnyöm édesapám révén volt –, hogy a műsor előtt vagy után bemenjek az öltözőbe, tehát egyfajta személyes nexus is kialakult. Ilyen értelemben viszonylag korán a hétköznapjaim része lett a színház, ez azonban megváltozott, amikor középiskolásként Békéscsabára kerültem. Bár Csabán állandó társulat működött, a Jókai Színház, mégis viszonylag kevés előadásra jutottam el, hétvégén inkább hazalátogattam a szüleimhez. Később, amikor felkerültem Budapestre, a főiskolára, ismét fontos lett, azt mondhatom, nem volt olyan színház akkor a fővárosban, ahol ne fordultam volna meg. Sajnos, ma már egyre kevesebb időm jut erre, de mindig nagy élmény, ha a hivatalos rendezvények mellett sikerül beiktatnom egy-egy ilyen programot. Legutóbb egy salgótarjáni jótékonysági előadáson voltam, amelyet a forgószínpad kialakításáért szerveztek. Pindroch Csaba rendezte, olyan Salgótarjából és környékéről elszármazott és országos ismertségre szert tett művészek segítségével, mint Szorcsik Viktória, Pokorny Lia és Görög Zita. A könyvekkel hasonló a helyzet: a munkám mellett nem mindig van módom könnyedebb hangvételű művek olvasására. A napi sajtót viszont kivesézem, minden napilapot olvasok, nemcsak jobboldali vagy baloldali orientáltságú kiadványokat,

hiszen az újságolvasás hozzátartozik a szakmámhoz. A hétköznapokban többnyire az interneten keresek rá különböző témakörökre, az érdeklődésemnek megfelelően, a családi nyaralásokra azonban mindig magammal viszek két-három könyvet. Olvasni egyébként mindig szerettem, kisiskolásként nagyon érdekelték az indián regények, Karl May összes műve ott volt a könyvespolcomon. De vásároltam képregényeket és detektívregényeket is, például a Hód-sorozatot Mattyasovszkytól. Akkoriban persze aktívabb kultúrafogyasztó volt mindenki, mert kötelező olvasmányként végig kellett olvasni a hazai és a világirodalom nagyjainak valamennyi regényét. Néhány nagyon tetszett ezek közül, és többször is olvastam, ilyen volt az *Egri csillagok*, amely véleményem szerint cselekményessége révén kiválóan alkalmas arra, hogy valóban élménnyé tegye az olvasást a kamaszok számára, hasonlóan a *Rómeó és Júliához* és más Shakespeare-művekhez.

– *Pásztón végezte általános iskolai tanulmányait. Humán beállítottságú diák volt?*

– Olyan értelemben igen, hogy leginkább a történelem érdekelt, nemcsak a magyar, hanem az egyetemes történelem is. Az egyik kedvenc területem a második világháború volt, ehhez kapcsolódóan sok irányba tájékozódtam, rengeteg életrajzi regényt és dokumentumkötetet elolvastam. Nagyon szerettem a testnevelést, de a mozgás egyébként is hozzátartozott a mindennapokhoz: abban az időben Pásztón, sőt Budapesten is voltak olyan grundok, terek, ahová kimehettek a gyerekek focizni, ugróiskolázni. Pásztón egy viszonylag új, a hetvenes évek elején-közepén épült városrészben éltünk, sok kisgyermekes család volt a szomszédságunkban, és velem egykorúak egész sokasága tűnt fel napról-napra a téren, tehát mindig ki tudtunk állítani egy futballcsapatot. A nyár nagy részét viszont a nagymamámnál töltöttem Ecséden, egy hevesi faluban, ahol szintén a szabadtéri időtöltés élvezett prioritást. Minden sportot szerettem, szeretek, a tájfutást pedig versenyszerűen is űztem, 15 éves koromtól. Bár Pásztón is volt tájfutó egyesület, én Békéscsabán ismerkedtem meg ezzel a sportággal. Meglehetősen sok versenyen részt vettünk, Magyarországon szinte minden tájegységet bejártunk, és külföldön (Olaszországban, Horvátországban, Szerbiában, Szlovákiában) is többször megfordultunk.

– *Hogyan emlékszik vissza a pásztói évekre, mennyiben volt más a fiatalok helyzete a hetvenes, nyolcvanas években?*

– Az akkori lehetőségeket igazából nem lehet összehasonlítani a jelenlegiekkel. Merőben más célok, érvényesülési módok, időtöltési szokások, és részben más gondolkodásmód jellemezte a hetvenes-nyolcvanas éveket. Hogy csak néhány alapvető különbséget említsek: nem volt szólásszabadság, csak nagy nehézségek árán tudtunk külföldre utazni, a televízióban hétfőnként nem volt adás, és persze olyan modern technikai berendezések sem álltak rendelkezésre, mint a mobiltelefon, a számítógép, az internet. Egy autóra, amely nélkül ma nem tudjuk elképzelni az életet, akkor évekig kellett várni, emlékszem, micsoda büszkeséggel töltött el, amikor megjött az első Zaporozsecünk. Igaz, apám azzal ébresztette reggelente a szomszédságot, amikor kiállt a garázból, de mégis, azzal a kis Zaporozsecel bejártuk Szlovákiát, Lengyelországot. Én és az öcsém bent aludtunk a kocsiban, a szüleim pedig egy kétszemélyes sátorban. Ilyet most nehéz lenne elképzelni. Abban az időben egyébként lényegesen több szervezett (igaz: perspektíváját tekintve a mainál lényegesen szűkebb) szórakozási, időtöltési lehetőség nyílt a fiatalok számára. Szerintem a nyári táboroztatás hihetetlenül jó dolog volt: nem is emlékszem

olyan nyárra, amikor diákként valamilyen táborba ne mentem volna. 1979-ben egy hónapot töltöttem el ilyen keretek között Zánkán, korábban pedig három hetet Parádsasváron, a Károlyi Kastélyban, amely most ötcillagos szállodaként funkcionál. Ez utóbbi afféle napközis tábor volt: bent laktunk a kastélyban, tanultunk, és különböző programokon vettünk részt. Így jutottam el Kőszegre is, de természetesen Nógrád megye kedvelt ifjúsági táboraiban is eltöltöttem hosszabb-rövidebb időszakokat. A Balassagyarmat melletti Nyírjes, valamint Salgóháza rendkívül népszerű gyermek- és ifjúsági centrumok voltak. Később az érdeklődésemnek megfelelően tematikus programokra is jelentkeztem: a hetvenes évek végén, nyolcvanas évek elején újságíró táborban, majd KRESZ táborban voltam. Osztálykirándulások keretében eljutottam Miskolc-Tapolcára, Szlovákiába, Zakopánéba. Ennek is megvolt a maga hangulata: szinte mindenki klumpát vásárolt, a piacon hátul ment a csencselés, az árusok forintot váltottak zlotyra. Amikor a családommal először voltam külföldön, Losoncon, több rétegben kellett öltözködnünk, mert melegítőket hoztunk haza, és persze ruszlit, meg „Gömör” sört. Ilyen utat évente kétszer-háromszor tehattunk, mostanra pedig kinyílt a világ: bárhová bármikor elutazhatunk. De ez új igényeket is teremt: a kitágult, felgyorsult világra fel is kell készülni, új ismeretekkel. A nyolcéves kislányom például angol nyelvi táborba megy egy hétre, azt követően informatikai táborba, ezek azonban egészen más keretek között működnek, mint az egykori táborok. Látom, hogy micsoda teher most az iskolának, micsoda teher a szülőnek a nyári tábor megszervezése, finanszírozása. Jó esetben az iskolák megyén belül egy egynapos kirándulást tudnak lebonyolítani, és akkor sem biztos, hogy minden gyerek részt vehet a programon. Régen ez természetes volt. Jó tanáraink voltak, de – hozzá kell tennem – akkor még volt tekintélye a pedagógusnak. Ez sajnos a rendszerváltást követően elveszett, az oktatási rendszer liberális átalakítása következtében ez a szakma jelentős mértékben veszített a presztízséből. De a gyerekeinket a pedagógusokra kell bízni, és egyáltalán nem mindegy, hogy milyen körülmények között végzik ezt a hivatást.

– *Hogyan viszonyult az iskolához, a tanáraihoz?*

– Jó tanuló voltam. Persze voltak kevésbé kedvelt területek, de alapvetően nem volt olyan tantárgy, amiből jónál gyengébb minősítést kaptam volna, mondhatjuk, hogy az „élcsapathoz” tartoztam. Talán egyszer, általános iskolában, hatodik osztályban kaptam egy darab hármast. Érdekes, hogy ténylegesen kitűnő általános iskolában sosem voltam, először az egyetemen vittem haza színjeles bizonyítványt. A középiskolában azonban – ahogy szinte mindenkinél – nálam is beköszöntött egy lázadó korszak, kabáttal, jelvényekkel és hosszú hajjal. Lázadás a tanárokkal, az iskolával szemben: ez jellemezte a csapatot, a közösséget, amelyhez tartoztam. Ennek eredményeként kis híján kicsaptak a középiskolából, de aztán leváltam erről a társaságról is, és véget ért a lázadó időszak. Egyébként a hetvenes, nyolcvanas évekről elmondható, hogy alapvetően két csoportra tagolódott a fiatalosság: egyrészt voltak popperek, félrefésült hajjal, akik divatosan öltözködtek, előnyben részesítettek egy meghatározott zenei stílust és szórakozóhelyeket; másrészt volt egy, a popperekhez képest vadabbnak, provokatívabbnak mondható irányvonal, a „csövesek”. Én (és a társaságom) valahol a kettő között voltunk, ami a zenei ízlésben is megmutatkozott. Leginkább Beatlest hallgattam, de érdekes módon nagyon szerettem a Hungáriát is mint stílust – emlékezetes számomra az 1981-es táncdalfesztivál,

amelyen nagyon nagy sikerük volt, sőt a *Limbó-hintó*val meg is nyerték a döntőt. De szerettem az Omegát is, nagyon jó számai voltak az Eddának, a Piramisnak, a Beatricének – annak a korszaknak számtalan híres zenekara volt, és mindenevő voltam. Ha tehettük, koncertre is elmentünk: akkor a szórakozást tekintve is volt „tér” a fiatalok számára. Ilyenek voltak a kisvárosi klubok Pásztón, de tudjuk, hogy mi csoda pezsgő élet volt Salgótarjánban is, például a Karancs Hotelben, vagy Besztercén. Tele voltak a szórakozóhelyek, rengeteg program volt, nem csak a kultúrházakban, és nem csak kulturális jellegű: lehetett sakkozni, csocsózni, voltak kispályás klubbajnokságok, lehetett együtt zenélni. Utólag én is mosolygok, de saját zenekart is alapítottunk, annak ellenére, hogy nem igazán tudtunk zenélni.

– *Nyomdaipari középiskolában érettségizett Békéscsabán, első diplomáját is ezen a területen szerezte, 1996-ban pedig marketingközgazdászként és közgazdászként (egyetemi és főiskolai képzésben egyszerre) végzett a Budapesti Közgazdasági Egyetemen.*

– Nem állítom, hogy nincsenek nagyon tudatos kamaszok, de véleményem szerint egy tizenéves esetében általában a szülői pályaorientáció a meghatározó. Én is szüleim indíttatására jelentkeztem a békéscsabai nyomdaipari szakközépiskolába, és miután elvégeztem, csak az volt számomra kérdés, hogy szakirányban tanuljak tovább, vagy pedig visszatérjek a kedvenc tárgyaitomhoz, a történelemhez és a testneveléshez. Mindkettőre volt lehetőségem, de végül a nyomdaipari főiskola mellett döntöttem. A diploma megszerzése után dolgozni kezdtem, és nagyon erős készletet éreztem a továbbtanulásra, hogy újabb területen szerezzek jártasságot. A jogi és a közgazdasági pálya között őrlődtem, de mivel ez utóbbi gyakorlati oldalát tekintve közelebb állt hozzám, a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetemre adtam be a jelentkezésem. Februárban bevonultam, úgyhogy márciusban csak engedéllyel felvételizhettem, így kezdtem el, sorkatonaként, szeptemberben az első szemesztert. Két és fél éves alapképzés után választani kellett, hogy főiskolai vagy egyetemi karon folytatjuk tovább a tanulmányokat. Úgy döntöttem, hogy mind a kettőt egyszerre végzem el – egyébként nagyon kevesen választottuk ezt a lehetőséget. Ott maradtam az egyetemi karon, de közben elkezdtem a főiskolát, ahol másfél év múlva marketing közgazdász végzettséget szereztem. Tovább folytattam a tanulmányokat, és két év elteltével szereztem meg a következő, egyetemi szintű közgazdász diplomát, akkor ugyanis még hat éves volt ez a képzés. Nagyon érdekelt a gazdaságtudomány, annyira, hogy az egyetem után, a kilencvenes évek közepén a Kereskedelmi és Vendéglátóipari Főiskola szállodaipari szakközgazdász képzésére is felvételiztem, és néhány évvel később abszolutóriumot szereztem. Akkoriban a felsőoktatás biztosságot és tényleges előnyt jelentett a hallgatóknak: az érettségizetteknek csak a tizede tanult tovább, akik a képzés végeztével biztosan el tudtak helyezkedni, az egyetemi és főiskolai végzettség karrierlehetőséget jelentett. Manapság, úgy látom, sokak számára már csak pótcselekvés a felsőoktatás, nem az igazi érdeklődés vezérli a fiatalokat, hanem az, hogy szerezzenek valamilyen magasabb szintű „papírt”. Sok esetben a diploma mögött nincs valódi teljesítmény és érték, ez az, ami miatt devalválódik a felsőoktatás ma Magyarországon, és ez nem vezet sehová. Miközben a másik oldalon nincs megbecsülve a szakmunka: kiváló és képzett szakmunkásokra lenne szükség, azonban a szakképző intézmények presztízvesztése miatt egyre kevesebben választják ezt a pályát. Alaposan át kellene gondolni az oktatási rendszert, hiszen számos probléma ennek eredményeként jött létre.

– Ez bizony már nem csak gazdasági kérdés. A politika mióta játszik szerepet az életében?

– A rendszerváltoztató nemzedékhez tartozom. A nyolcvanas években érzékelhetőek voltak a kimondott vagy leplezett politikai konfliktusok, visszasságok, természetesen én is tapasztaltam ezeket, sokszor a saját bőrömen. Középiskolás korom egyik legemlékezetesebb problémája – a generációból biztosan sokan értik, miről beszélek – a március 15-i kokárda viselésének kérdése volt, a fiatalabbak el sem tudják képzelni, hogy egykor ez nem volt annyira természetes gesztus a társadalomban. Nem voltam hivalkodóan rendszerellenes: az ellenzéki kategória az egypártrendszerben, a kommunista diktatúrában azt jelentette, hogy az ember bekapcsolódik valamilyen ellenzéki körbe, nálunk, a főiskolán azonban ilyen kör nem volt. Természetesen a főiskola vezetése (ahogy általában valamennyi intézmény vezetősége) masszívan rendszerhű emberekből állt, akik azokat a tanulókat favorizálták, akik párttagok vagy pártközeliak voltak, egyes hallgatók pedig a KISZ-ben próbáltak érvényesülni. Emlékszem, volt egy szoba a kollégiumban, ahol a párt tagjai tömörültek, mit is mondhatnék, ment a zrika közöttünk, a nem párttagok és a párttagok között. Éles konfliktusokra nem emlékszem, az összeütközéseket akkor már viszonylag könnyen kezelni lehetett. Annak ellenére, hogy az életkor is igen vegyes volt: nemcsak az én korosztályom képviseltette magát a főiskolán, hanem voltak nálunk jóval idősebbek, a párttagok között is. Az évfolyamomon például volt nálunk tíz évvel idősebb hallgató – ő „munkás fiatalembert” került értelmiségi pályára, miután a párt „kiemelte”, az életútját példázatnak szánták. Egyszer engem is megpróbáltak beszervezni, a katonaságom idején: azzal biztattak, hogy a párttagoknak plusz két nap eltávozás jár. Ez a komolytalan ajánlat is jelzi, hogy a nyolcvanas évek végén már tapasztalható volt egyfajta enyhülés, nyitás. A katonaság protokollján egyébként szépen lekövethető volt a helyzet fokozatos változása: amikor bevonultunk, elvtársak voltunk, Nagy Imre temetésétől bajtársak, majd amikor leszereltünk, urak. Érdekes, zavaros időszak volt. Még a katonaság alatt beléptem a Fideszbe.

– *Ettől kezdve, 1990 és 2009 között meglehetősen sokféle feladatot végzett: politikai szakértői és kampányszervezői feladatokat látott el, majd a megyei választmány elnökévé választották, több alkalommal is. Nógrád Megye Közgyűlésének tagja volt, 1995-től alelnöke, majd 1998-tól 2002-ig elnöke, és a megyei területfejlesztési tanács vezetője. 2002 és 2006 között koordinációs tanácsnoki és frakcióvezetői tevékenységet folytat, majd 2006-tól ismét elnök. 1998-tól folyamatosan országgyűlési képviselő, jelenleg a sport- és turisztikai bizottság tagja. Elfoglaltságai mellett jut ideje arra, hogy a sporttal és a turizmussal ne csak hivatalból foglalkozzon?*

– A sportot (különösen a futballt) már inkább csak nézőként élvezem: a televízióban mindenképp, de néhány nagy stadionban, nagy meccsen is megfordultam már. Voltam például UEFA-kupadöntőn, jártam Manchesterben, Stuttgartban, Salzburgban, sőt Münchenben, az Allianz gyönyörű stadionjában is. Szeretnék eljutni egy olimpiára, egy világbajnokságra és egy EB-re, az a tervem, hogy 50 éves koromig mind a hármat abszolválom. Fanatikus nem vagyok, de a focit, azt szeretem. És bár eléggé elfoglalt vagyok, azt hiszem, csak rajtam múlik, hogy már nem sportolok rendszeresen. Kellene venni egy mély lélegzetet, jó lenne járni focizgatni, kicsit úszni, teniszezni, és jó lenne visszatérni a tájfutáshoz is... Vannak azért még ilyen terveim. Utazni viszont szoktam: a családommal, feleségemmel és kislányommal, amikor csak időt tudunk rá szakítani, elmegyünk valamilyen távoli vidékre. Belföldre

vagy külföldre, ez szinte mindegy – a fontos az, hogy együtt van a család, a közös kikapcsolódásra mindig szakítok időt. Vannak helyszínek, ahová rendszeresen visszatérünk: a feleségem húga például kint él Németországban, Stuttgart mellett, nála többször megfordultunk, évente egyszer pedig elmegyünk tengerparti nyaralásra is. Van egy jelentősebb baráti társaság, amellyel szintén kirándulok, és persze hivatalból is nagyon sokat kell utaznom. Egyébként, legyen szó külföldi vagy belöldi utazásról, nem szeretem, ha központilag szervezett a program: a családdal és a barátokkal is, általában magunknak tervezzük meg az utat. Krakkóba visszajárunk: ez egy gyönyörű város, mindig újabb arcát mutatja, úgy érzem, mindig valami újat ismerek meg belőle. És minden út alkalmával igyekszünk minél több helyszínt érinteni: így jutottunk el Auschwitzba, Birkenaubá, Wadowicébe, II. János Pál pápa szülővárosába. Zakopané pedig sztenderd. Ezek egyébként általában gasztronómiai utak is, minden állomáson megkóstoljuk a helyi ételspecialitásokat, és a tradicionális italokkal öblítünk – Lengyelországban például meg kell ízlelni a pirog nevű tésztát, és a helyi vodkaféleséget, a Zubrówkát. Érdekes, ott az ember az éttermekben is megtapasztalja, hogy mi a nemzeti öntudat: Zakopanében, és más városokban is, sokszor lengyel népzene szól, és a legtöbb helyen lengyel sört csapolnak – persze kaphatóak a legismertebb európai sörök, de a csapolt, az lengyel. Ami semmivel sem jobb a magyar sörnél: mi, magyarok az gondoljuk, hogy azért hozunk be külföldi sört, mert a hazai termék gyengébb, ez egyébként vonatkozik minden egyéb másra is. Globalizálódott ez az ország, ezért szükség lenne a hazai értékek előtérbe helyezésére.

– *Véleménye szerint Nógrád megye is rendelkezik olyan gasztronómiai tradíciókkal, amelyek egyfajta innováció alapját képezhetik?*

– Természetesen. Éppen most készül egy kiadvány, egy album, amely összefoglalja a Palócföld specialitásait. De már a tavalyi évben törekedtünk arra – az ún. identitásprogramunkban is szerepelt ez a pont –, hogy a különböző, kulturális és szórakoztató jellegű fesztiválokra helyet kapjanak a Nógrád megyére jellemző termékek. Nem gondolom, hogy gasztronómiai nagyhatalom vagyunk, hiszen a legtöbb jellegzetes étel, amit magunkénak tekintünk, eredetét tekintve nem palóc. A palóc gulyásnak például nincs sok köze a megyénkhez: Mikszáth Kálmán ihlette, Gundel János készítette először. De mi magunkénak érezhetjük, hiszen felénk igen elterjedt, mint ahogy Mikszáthot, a nagy palócot is abszolút magunkénak érezzük. A nógrádi falvakban tradicionális sütemény a túrós lepény és a herőce, de ugyanígy nagy hagyománya van a haluskafőzésnek is, függetlenül attól, hogy ez utóbbi nyilván a szlovák konyhából került át. Az italokat tekintve, a gyümölcspálinka-főzés a legjellemzőbb ezen a vidéken, és rendkívül sokféle összetételű, változatos ízvilágú pálinka készül. Bár egykor mi is történelmi borvidék voltunk, manapság már nem beszélhetünk Nógrád megyén belül borturizmusról. A palócok mindent ízesen főznek, bármely népcsoport ételét készítik, éppen ezért ezek a termékek – a tésztafélék, a palóc leves és a pálinkák – mindenképp érdemesek arra, hogy az ország más területein élők megkóstolják, az idelátogatóknak véleményem szerint nagy élmény, ha kipróbálják, ha részesülnek a palóc vendéglátásból. Vannak gasztronómiára épülő fesztiválok is a megyében: Vanyarc község Haluskafesztiválja, a szurdokpüspöki Libafesztivál és a kazári Tócsnifesztivál tradicionálisnak mondható, ugyancsak sok vendéget vonz az ország minden tájáról a kétbodonyi Szilvaszombat.

Magyarországon nagyon sokféle készítenek szilva alapanyagú ételeket, a szilvás gombóc is általános, de én például Kétybodonyban szerettem meg ezt az ínycsengőt. Gyerekkoromban nem tartozott a kedvenceim közé, később sem fogyasztottam, de egy ilyen fesztiválon láttam, hogy frissen nyújtják a tésztát, előkészítik a tölteléket, és amikor elkészült a gombóc, mákkal hintették meg – megkóstoltam, és azóta az egyik kedvenc desszertem. De fantasztikus gancát (más néven nyögvenyelőt, különleges ízvilágú törtkrumplit) tudnak készíteni a szarvasgedeiek, és kiváló gulyásfőző versenyek vannak megyeszerte – a nógrádi ízek kavalkádja páratlan, erre lehet építeni.

– *Hogyan, milyen módon illeszthetők be ezek a programok Nógrád megye kulturális és néprajzi jellegű tervei közé?*

– Vannak magas színvonalú, úgy is mondhatnám, tömegeket vonzó rendezvények, mint például a bánki Jazzfesztivál, a több helyszínen megrendezett Nógrádi Folklórfesztivál, a balassagyarmati Palóc búcsú Szent Anna tiszteletére, a Nemzetközi Dixieland Fesztivál Salgótarjánban, a herencsényi Palóc Kereszt Ünnepe, a Szondy várjátékok Drégelypalánkon, és még sorolhatnám. Széles a paletta, csak csemegézni tudok belőle. Ezekben a programokban éppúgy megjelenik a gasztronómia, ha nem is játszik főszerepet. A probléma az, hogy ezek (legyen szó kultúráról vagy gasztronómiáról) egységes csomagban nem jelennek meg. Pedig nyilván az lenne a cél, hogy az egyes rendezvények ne fedjék egymást. Most van olyan hétfőge, hogy a praxisomból adódóan nyolc helyre kellene mennem egyszerre, máskor pedig egyetlen program sincs. Előfordult, hogy egy nap alatt öt programon meg tudtam jelenni, de ez igen szerencsétlen megoldás, hiszen mindenhol csak kevés időt tudtam eltölteni, és valószínűleg a rendezvények közönsége is megoszlik ilyen esetben, ami nem túlságosan előnyös. Van egy éves programnaptárunk, kiváló rendezvényekkel, amely elkezdődik a Hollókői Húsvéti Fesztivállal, és bezárul a szeptemberi Haluskafesztivállal, ezen belül azonban előfordul, hogy torlódnak a rendezvények. Persze az év második felében is vannak programok, de az időjárás nem teszi lehetővé, hogy ezek is hasonlóan nagyszabásúak, szabadtériek legyenek. Szerintem alapvetően úgy kellene ennek az egésznek működni Nógrád megyében, hogy a tartós, hagyományos rendezvények erősítsék egymást, ne vonják el egymástól a közönséget, így a tartósság feltétele (a pénzügyi háttér) is könnyebben biztosítható lenne évről évre. Hiszen ebben az évben is elmaradt anyagi okokból több rendezvényünk. Az lenne a jó és az üdvözítő, ha ezeket a programokat fel tudnánk fűzni egy láncra, tehát együtt kellene kilépni az idegenforgalom piacára, hogy akik Nógrádba érkeznek, vagy egyáltalán érdeklődnek, lássák, micsoda kulturális, történelmi, természeti értékekkel rendelkezik ez a kis megye, amiről gyakran mondjuk, hogy varázslatos világ. Igazából a fesztiválok, a rendezvények húzóerőként jelennek meg, de hozzá kapcsolódóan szükséges a turisztikai infrastruktúra fejlesztése, szükség van újabb, színvonalasabb szálláshelyek kialakítására, létrehozására. Szükség van arra is, hogy a közutak állapotán tudjunk változtatni, és hogy minél több, ízharmóniát biztosító vendéglátóhely működjön a megyén belül. Nagyon sok, kuriózumokat bemutató múzeum és kiállítóhely van Nógrádban, de ahhoz, hogy a vendégeink ezeket fel tudják keresni, nyitva is kell lenniük a megfelelő időszakban és napokon, és cél az is, hogy minél színesebben reprezentálják az értékeinket. Van néhány páratlan termékünk, ilyen Hollókői vagy akár Ipolytarnóc, ezekhez sok

mindennel lehet kapcsolódni a programok és a kínálat terén, és ebben a fesztiválok is fontos szerepet töltenek be. Természetesen az az érdekünk, hogy az ide látogató turisták minél több vendégéjszakát töltsenek el nálunk, hogy tényleg időt, energiát fordítsanak ennek a vidéknek a megismerésére. Ez okból is célszerű, kívánatos lenne, hogy összehangoljuk a rendezvényeket, és a vendég számára tulajdonképpen meg kellene terveznünk a programsorozatot, felkínálni a lehetőségeket, megmutatni, hogy melyek azok a helyek, amelyeket érdemes felkeresni. Ilyenkor át is léphetjük a határokat, a turista úgyszemint észleli, sem az országhatárt, sem a megyehatárt, és, feltételezem, nem is érdekli. Kalandozhatunk a felvidéken, a történelmi Nógrád területén, a Palócföld egészén, vagy akár felfedező utat tehetünk a Dunakanyarban. A cél persze az, hogy nálunk legyen a bázis, hogy a vendég nálunk töltsen el az éjszakáit, hiszen a turizmus egyik pillére az eltöltött vendégéjszakák száma. Más desztinációkhoz képest több szempontból sokkal gyengébb állapotot mutatunk, de vannak egyedi ajánlataink, és szervezési, strukturális oldalról sokat lehet javítani a helyzeten.

– Véleménye szerint megvalósítható, működtethető a történelmi Nógrád egészét érintő kulturális hálózat?

– A határok mostanra jelentőségüket veszítették. Mármost, azzal, hogy az európai unió teljes jogú tagjává váltunk, megteremtődött a határon átívelő együttműködés, úgymond újraegyesülés lehetősége. És ez nagyon fontos. Nógrád esetében egy ezer éves megyéről van szó, amelynek közigazgatási határai folyamatosan mozgásban voltak az utolsó százéves története során. És az ezer évből kilencszáz a történelmi Nógrád megyét jelenti. Mi, az utódok nem lehetünk érzéketlenek az ezt megelőző kilencszáz évre: én mindig is vallottam, hogy történelmi Nógrád vármegyében kell gondolkodni. Azt mondhatom, működnek kapcsolatok, település és település között, például a folklórfesztivál az utóbbi időben (mostanra ez tradicionálisnak mondható) a történelmi Nógrád területét, Szlovákiát is érinti. Idén Losonc, Divény, Ragyolc és Fülek szerepel a programban. Emellett vannak szakmai együttműködések, múzeum és múzeum, könyvtár és könyvtár, középiskola és középiskola, folyóirat és folyóirat között, amelyek természetesen. Annak azonban szimbolikus értéke, üzenete van, hogy amikor a megyei folyóirat főszerkesztői posztjáról döntöttünk, egy felvidékire, a történelmi Nógrád egy prominens városából származó fiatalemberre esett a választás. Láthatólag a határok itt e tekintetben is eltűntek.

– Válság idején a kultúra sínyli meg a legjobban a korlátozásokat. Döntő az, hogy mennyire ápoljuk az ilyen jellegű értékeinket?

– Persze. A kultúra legfőbb intézményei, a múzeumok, nem zárványok, és tulajdonképpen azért működnek, hogy a múlt egy szeletét, a tudomány, a kultúra javait minél nagyobb tömegek számára bemutassák, elérhetővé tegyék. Ma már nem mennek be bárhová, bármikor az emberek. Rivalizálás van a múzeumok között is, tehát egyre látványosabbá, interaktívabbá kell tenni magát a kiállítást. Kísérőprogramokra van szükség, hogy ne mindig csak ugyanazokat az embereket szólítsuk meg, hanem újabb és újabb társadalmi rétegeket érjünk el, hogy fontos legyen elmenni akár a Bányamúzeumba, akár a Palóc Múzeumba, vagy elutazni egy kiállításért Pásztóra. Szélesíteni kell a kínálatot, egy muzeológusnak most már egyfajta kulturális menedzsernek kell lennie. Nem elég az, hogy létrejön egy kiállítás, azt el is kell adni. Önmagában a tárgy sajnos nem elég, marketingmunkát kell végezni, és

folyamatosan tartani kell a kapcsolatot, egyrészt a médiával, másrészt, ami a legfontosabb, a látogatókkal, hogy minél többen felkeressék ezeket a kulturális színtereket. Ugyanez vonatkozik a könyvtárakra: már a könyvtárak sem csak a könyv kikölcsönzésének intézményei. Az író–olvasó találkozók egyfajta kommunikációs közegként jelennek meg, a könyvtár átvállal a művelődési központtól bizonyos közösségi funkciókat, és egyre több, az aktuális ünnepekhez, évfordulókhoz kötődő színes program van, például Anyák napja vagy a Gyereknapi alkalmából. Ez a törekvés jellemzi a megyei könyvtárat és a városi könyvtárakat is. A közgyűjtemények is nyitnak a népszerűbb rendezvények felé, a Nógrádi Történelmi Múzeumban például már volt jótékonyági koncert. De rendeznek bálakat, szerveznek nagyobb tömegeket vonzó programokat. Persze ehhez a feltételeket biztosítani kell, kellene. Több olyan intézmény van, amelyre ráférne egy jelentősebb felújítás, rekonstrukció, és emellett természetesen sok esetben tartalmi megújulásra is szükség lenne. Ebben azonban nagy lehetőségek rejlenek, Nógrád megyében is: a kínálatunk eléggé széleskörű, szinte minden társadalmi réteget el tudunk érni. A néprajz, a régészet, a történelem és a természettudomány tárgyi emlékei egyaránt jelen vannak a kiállítóhelyeken, de van szlovák és palóc tájház, illetve olyan irodalomtörténelmi emlékhelyek is a múzeumi programok helyszínéül szolgálnak, mint Csesztve és Horpács, és különböző kis kiállítások is vannak, például vasaló-, orsós magnó-, motorkerékpár- és képeslapgyűjtemények. Széles a paletta, de talán minden területre ráfér a szemléletváltás. Ma, amikor az interneten szinte minden elérhető, egy statikus dologért nem mennek be az emberek a múzeumba vagy a könyvtárba. Ahhoz olyan, nem győzöm hangsúlyozni, kulturális színtér kell, amely a társadalom különböző tagjait is arra inspirálja, hogy ott legyenek, tapasztalják meg, legyenek részesei ezeknek a programoknak.

– *Jövőre lesz Mikszáth halálának 100. évfordulója. Fontos éve lesz ez Nógrád megyének? Tud élni vele?*

– Fontossá tehetjük. Mikszáth Kálmán, a legnagyobb palóc, ezer szállal kötődik Nógrádhoz, és rajta keresztül számtalan helyre el tudunk jutni, számtalan izgalmas programot tudunk nyújtani. Mert a barátja volt Jókai, mert Erdélyben választották meg országgyűlési képviselőnek, mert szülőfaluja már a felvidékhez tartozik, Szlovákia területén található. Nagyon sok középiskola névadója Mikszáth Kálmán, nemcsak a megyén belül, hanem az országon belül is számtalan köztéri alkotás készült az íróról, a könyveit megfilmesítették. Mikszáth az egyik legismertebb nógrádi irodalmi személyiség, éppen ezért magára a Mikszáth-évre egy nagyon színvonalas, tartalmas, egész éves, minden korosztály érdeklődésére számot tartó programsorozatot tervezünk építeni. Az irodalmi-történelmi programok mellett filmfesztivál, képzőművészeti fesztivál, interaktív és gasztronómiai programok szerepelnek a terveink között. Tehát én azt gondolom, hogy tudatosan készülünk a 2010-es jubileumi évfordulót méltó módon megünnepelni. A feladat egyébként mindannyiunk számára ismert, a határok átjárhatóak, és ebben a tekintetben élnünk kell vele. Örökösök vagyunk.